

“Taslak Yerli Aksam Yönetmeliği” ne İlişkin TÜREB Görüşü

Sürenin vetersiz olması ve geçiş modeli önerisi:

Genel olarak Türkiye rüzgar enerjisi sektör paydaşlarımızın düşüncesi, taslakta istenilen yerlilik oranlarının kısa zamanda sağlanmasının mümkün görünmediği şeklindedir. Alt tedarikçilerin, uluslararası regülasyona tabi süreçleri için, gerekli testlerin yapılması, onay ve sertifikasyon iş ve işlemleri 1 yılı aşabilecek bir süreç iken, taslakta yeni yerlilik oranının 5 ay içinde tamamlanmasının beklenmesi ciddi sıkıntı olarak ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca, türbin firmaları tedarikçi sipariş ve üretim planlarını yıllık bazda (adet veya süre bağlamında fiks sözleşmelerle) yaptıklarından, herhangi bir takvim yılı içinde sipariş ve malzeme değişikliğinin sağlanması uluslararası sanayinin hareket tarzına uyumlu değildir.

Bu bağlamda, yeni taslak devreye girinceye dek “**belirlenecek geçiş sürecinde, asgari %51 oranın korunması ve sağlanan yerlilik oranı kadar teşvik oranının arttırılması**” bir çözüm modeli olarak öngörülmekte olup; böylesi bir uygulamanın sektöre, üretimin, ihracat ve istihdam devamı anlamında olumlu zaman kazandıracağı düşünülmektedir. Örneğin, artması beklenen YKO oranını sağlayabilecek en önemli kategori ‘reçine’dir. Bununla beraber reçine ve sertleştiricinin yerlilik oranına katkısı bile %65’i sağlamamaktadır. Dolayısıyla bir seferde, %14 puanlık ve 30 Haziran 2021 tarihine kadar 5 aylık dönemde böyle bir artış pratikte uygulanabilir görünmemektedir. Bu nedenle “**30 Haziran 2021- 31 Aralık 2021 ve 30 Haziran 2022 zaman dilimlerine yayılan ve %55-%60 ve %65 gibi kademeli artış uygulanması**” önerilmektedir.

Türbin modeli yenilenmesi durumunda ortaya çıkabilecek sorun:

Değişen teknolojiyi takip edebilmek ve ülkemizde son model türbinlerin üretilmesini hedefliyorsak, belirlenen ve birden artış gösterecek bu yüksek yerlilik oranları kısıtlayıcı olabilir. Yeni bir model türbin piyasaya çıkartıldığında, bu model için yerliliği kısa sürede geliştirebilmek mümkün değildir. Sadece bu nedenle bile, artan yerlilik oranı mecburiyeti daha çok önceki nesil ve eski model türbinlerin yerli üretiminin devamını tetikleyebilir, sektörün gelişmiş teknolojiyi kullanması için bir üstteki çözüm teklifimiz olan “**sağlanan yerlilik oranı kadar teşvik oranının arttırılması**” yönteminin değerlendirilmesi talep edilmektedir.

Yatırımcının farklı tercihlere yönelme riski:

Ek yerleşme talebinin, önemli bir maliyet artışı yaratacağı düşünülmektedir. Bu denli detaylı, zorlayıcı ve TL’ye bağlı teşvikin ne kadar etkili olacağı belirsizliğini korumakla birlikte, **firmalar uzun süreli TL bazında katkı payı almak yerine, en düşük yatırım maliyeti için daha uygun fiyatlı türbin, nasel vb. ithal ederek ilk yatırım maliyetini düşürmek** yoluna gidebilecektir. Kaldı ki eksi fiyatlı ve ilave kapasite projelerinde , yerli katkıdan istifade edilemeyecek olması, 2001-2003 döneminde inşaat aşamasına gelecek bu tür projeler için yerli aksamli tedarik ihtiyacı doğurmayacağından, zaten azalan bir talep sözkonusudur. YEKDEM’in yeni

halinin duyurulması, yerli katkı için fiyatların bilinmesi ile birlikte ilan edilecek taslak, belirsizlikleri azaltacaktır. Aksi durumda ve daha çok yerleşme beklenirken, belirsizlikler yüzünden yerli üretimin tercih edilmediği dönemde, hammadde ve hatta kuleyi tamamen ithal etme durumu gibi tam tersi bir tepki yaratabilecektir.

Ağırlıklı ortalama kullanılarak yerli katkının belirlenmesi modeli önerisi:

Ek-2’de tüm kule için 4 ayrı yerli malı belgesi alınması gerekirken, ortak bir asgari yerlilik oranı sağlanması istenmektedir. 4 alt komponent için yerli malı belgesi edinimi istendiğinden, **aksamlar için yerli katkı oranının ağırlıklı ortalaması alınarak, bütünleştirici parçanın aksam içindeki oranına göre bu ortalama ile çarpılmak suretiyle yerlilik belirlenebilir.** Bu bağlamda, **Ek-2’deki asgari yerli katkı oranının kaldırılması, her bir aksamın yerli katkı oranı ile puanının çarpımı sonucunda bulunacak toplam puanın üzerinden yerli aksam katkısı verilmesi** bir model önerisi olarak değerlendirilmektedir.

Ek-2’de aksam tanımlarına ilişkin öneriler:

Yönetmeliğin “Ek-2 / Yurtiçinde İmal Edilen Aksam Listesi”nde bulunan “Tesis Türü” B1 ve B2 bölümlerinde yer alan “Aksam” başlığı altında “Kanat” kısmının “Tanım/Yapısı”ndaki;

- “Rüzgar Türbini kanatlarının ana kuşak yapılarında kullanılan **“Karbon Elyaf ve Poliüretan Reçine ile pultrize edilmiş lamineler”** ibaresinin eklenmesi,
- “Epoksi veya polyester esaslı laminasyon reçineleri ve sertleştirici kimyasal maddeler” ibaresinin **“Epoksi, polyester, vinilester veya poliüretan esaslı laminasyon reçineleri, yapıştırıcılar ve boyalar”** olarak değiştirilmesi,

önerilmektedir.

Cam elyaf ve karbon ipliğinde ortaya çıkabilecek risk:

Cam elyaf ve karbon ipliğinin Türkiye’de üretiliyor olması şartı bulunmaktadır. Küresel ölçekte, bu hassas ürünlerin teknik ve kalite onay süreçlerinin çok uzun sürmesi ciddi bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de High Modulus glass üretimi yapılmamakta olup, uzun vadede üretiminin teşvik edileceği düşünülmektedir. Ancak, kısa sürede High Modulus glass üretimi yapılamayacağından, taslaktaki bu talep, temin edilemeyecek bir ürünü yerli olarak kullanma zorluğunu ve riskini taşımaktadır.

Yönetmelik kapsamı:

Taslak yönetmeliğin yürürlüğe girişi ile birlikte, hangi projeleri kapsayacağını, kısmi kabul yapılmış veya çalışan santrallerde ilave edilecek türbinlere nasıl uygulanacağını belli olmadığı değerlendirilmektedir. Lisanslı olan, ancak henüz devreye girmemiş projelerin Haziran 2021 sonrası devreye girmeleri halinde YEKDEM’den bağımsız olarak yerli teşvikten faydalanıp faydalanmayacaklarının netleşmesi, proje stoğu ve yapılabiliğini teşvik edebilmek için yerli katkıdan faydalanamayan kapasite artışları ve eksi teklifle alınan projelerin de bulunacak bir yöntemle (örneğin: bir projede %51 ve üzeri oranda yerli aksama haiz türbin kullanıldığında, o oran kadar TEİAŞ sistem kullanım bedelinden indirim/ilave indirim yapılması) kapsama dahil edilmesinin değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Zira bu kadar emek verilen taslak yönetmeliğin kapsamının netleşmesi ve genişlemesi gerektiği düşünülmektedir.